

Kapitel 22

GRAMMATIK

Läs s. 165-166 och G29:1-3; 30:11, 13, 14; G46

Att kunna:

- Infinitiver: bildningssätt och betydelse
- Ackusativ med infinitiv
- Nominativ med infinitiv

Infinitiv

I latinet finns tre typer av infinitiv: presens, perfekt och futurum infinitiv. Alla förekommer i både aktivum och passivum. Se G29:1-3 (gäller regelbundna verb) och läs s. 244-245 om hur infinitiverna bildas och översätts. Futurum infinitiv passivum (= perfekt particip i neutrum + *iri*) är en ovanlig form. För infinitiver av oregelbundna verb, se G30:11, 13 och 14.

Infinitiv används som subjekt, subjektiv predikatsfyllnad och direkt objekt (se s. 56) samt i konstruktionen ackusativ med infinitiv (se nedan).

Ackusativ med infinitiv

Läs G46.

I ackusativ med infinitiv fungerar ackusativen (ett substantiv eller pronomen) som subjekt och infinitiven som predikatsverb: *Audio eum* (subjekt) *cantare* (pred.verb) 'Jag hör honom sjunga', 'Jag hör att han sjunger'.

Då subjektet i en ackusativ med infinitiv är 3 pers sing eller plur och är identiskt med subjektet till det styrande verbet, utgörs det av det reflexiva pronomenet *se* 'sig': *Aemilia dicit se recte facere*. 'Aemilia säger sig göra rätt'. 'Aemilia säger att hon gör rätt'.

Om en predikatsfyllnad förekommer, står den i ackusativ: *Dicit se laetam esse*. 'Hon säger sig vara glad', 'Hon säger att hon är glad'.

Här följer en översikt över konstruktionen med både aktiva och passiva infinitiver.

Aktiva infinitiver

	det styrande verbet i presens eller futurum	det styrande verbet i tempus för förfluten tid
presens inf.	<i>Dicunt se templum aedificare.</i> <i>De säger att de bygger ett tempel.</i>	<i>Dixerunt se templum aedificare.</i> <i>De sade att de byggde ett tempel.</i>
perfekt inf.	<i>Dicunt se templum aedificavisse.</i> <i>De säger att de har byggt/byggde ett tempel.</i>	<i>Dixerunt se templum aedificavisse.</i> <i>De sade att de hade byggt ett tempel.</i>
futurum inf.	<i>Dicunt se templum aedificaturos esse.</i> <i>De säger att de ska bygga ett tempel.</i>	<i>Dixerunt se templum aedificaturos esse.</i> <i>De sade att de skulle bygga ett tempel.</i>

Passiva infinitiver

	huvudsatsens verb i presens eller futurum	huvudsatsens verb i tempus för förfluten tid
presens inf.	Dicunt templum aedificari. <i>De säger att ett tempel byggs (håller på att byggas).</i>	Dixerunt templum aedificari. <i>De sade att ett tempel byggdes (höll på att byggas).</i>
perfekt inf.	Dicunt templum aedificatum esse. <i>De säger att ett tempel har byggts/ byggdes.</i>	Dixerunt templum aedificatum esse. <i>De sade att ett tempel hade byggts.</i>
futurum inf.	Dicunt templum aedificatum iri. <i>De säger att ett tempel ska byggas.</i>	Dixerunt templum aedificatum iri. <i>De sade att ett tempel skulle byggas.</i>

Nominativ med infinitiv

Se s. 166.

ÖVNINGAR

Gör övningarna på s. 166 och därefter extraövningarna nedan.

1 Identifiera infinitivformerna och översätt dem till svenska. Verben är **amo** 1 'älska', **aperio** 4 'öppna' och **mitto** 3 'skicka' (se vidare ordlistan s. 279ff). Ex: *amavisse* > perf inf aktivum, 'att ha älskat'.

- A) former av *amo*: 1. amare 2. amata esse 3. amari 4. amavisse 5. amaturus esse 6. amatum iri
 B) former av *aperio*: 1. aperuisse 2. aperire 3. apertus esse 4. apertum iri 5. aperiri 6. apertura esse
 C) former av *mitto*: 1. missa esse 2. mitti 3. missurus esse 4. mittere 5. missum iri 6. misisse

2 Skriv presens, perfekt och futurum infinitiv av *esse* 'vara' (endast aktiva former).

3 Översätt följande meningar som innehåller en akkusativ med infinitiv (aktiv eller passiv).

1. Aemilia dicit se in Italia habitare. 2. Aemilia dicit eam in Italia habitare. 3. Putat nos fideles* esse.
 4. Scio epistulas missas esse. 5. Dicitis vos aegros fuisse. 6. Scio hunc librum a multis legi. 7. Sperant te mox venturam esse. 8. Diximus nos multa templa vidisse. 9. Dico me omnia facturum esse.
 10. Dicunt captivos mox liberatum iri.

*) *fidelis*, -e adj pålitlig

FACIT TILL EXTRAÖVNINGARNA

- 1 A) 1. att älska 2. att ha älskats 3. att älskas 4. att ha älskat 5. att skola älska 6. att skola älskas
 B) 1. att ha öppnat 2. att öppna 3. att ha öppnats 4. att skola öppnas 5. att öppnas 6. att skola öppna
 C) 1. att ha skickats 2. att skickas 3. att skola skicka 4. att skicka 5. att skola skickas 6. att ha skickat
- 2 *esse, fuisse, futurus esse* (eller *fore*)
- 3 1. Aemilia säger att hon bor i Italien. 2. Aemilia säger att hon (dvs. någon annan) bor i Italien.
 3. Han/Hon anser att vi är pålitliga. 4. Jag vet att breven har skickats. 5. Ni säger att ni har varit sjuka.
 6. Jag vet att den här boken läses av många. 7. Jag hoppas du snart ska komma (kommer snart).
 8. Vi sade att vi hade sett många tempel. 9. Jag säger att jag ska göra allt. 10. De säger att fångarna snart ska befrias.

ÖVERSÄTTNING AV DE LATINSKA TEXTERNA**De libris Sibyllinis (Om de sibyllinska böckerna)**

I de antika krönikorna berättas följande om de sibyllinska böckerna:

En gång kom en okänd kvinna till kung Tarquinius Superbus. Hon hade nio böcker med sig. Kvinnan sade att dessa böcker var gudomliga orakelsvar (profetior). Hon sade också att hon ville sälja dem. Tarquinius frågade om priset. Kvinnan begärde för mycket. Kungen skrattade ut kvinnan ty han ansåg att hon var galen av ålder. Då lade hon tre böcker på elden. På nytt frågade hon kungen: "Vill du nu köpa de återstående sex böckerna till samma pris?" Men Tarquinius skrattade ännu mer och sade att kvinnan utan tvivel var galen. Då kastade hon genast ytterligare tre böcker i elden och frågade lugnt kungen på nytt: "Vill du inte köpa de tre återstående böckerna?" Tarquinius hade nu blivit nyfiken. Han förstod att böckerna var ovanliga (märkvärdiga) och köpte de återstående böckerna till samma pris som [det som] hade begärts för alla.

Det är allmänt känt att den okända kvinnan därefter aldrig syntes till. De tre böckerna förvarades i ett kapell och kallades de sibyllinska. Därefter var det sed för romarna att gå dit så snart som de ville rådfråga de odödliga gudarna på statens vägnar.

Lupus et vulpes et simius iudex (Vargen, räven och apan som domare)

Den som en gång blivit känd för skamligt svek, förlorar förtroendet (trovärdigheten), även om han/hon talar sanning. Det bevisar denna korta fabel:

En gång anklagade en varg en räv för stöld. Denna (dvs. räven) sade att den inte (var i skuld =) var skyldig. Då satte sig en apa till doms mellan dem. Båda fick redogöra för sitt fall. Därefter sägs apan ha (sagt =) avkunnat (denna=) följande dom: "Du, varg, tycks inte ha förlorat det du gör anspråk på. Jag tror att du, räv, har (snappat bort =) stulit det du blankt förnekar (dvs. att du stulit)."

Menenius Agrippa

Menenius Agrippa återställde endräkten mellan patricierna och plebejerna. Ty när plebejerna hade söndrat sig från patricierna, emedan de inte uthärdade skatten och krigstjänstgöringen, och inte kunde återkallas till staden, sägs Menenius, en värtalig man, ha berättat denna historia för dem:

"En gång när människolemmarna märkte att magen var överksam, gjorde de uppror mot den. De beslutade att händerna inte skulle föra föda (mat) till munnen, och att munnen inte skulle ta emot

(det givna =) det som gavs, och att tänderna inte skulle tugga. När även de själva (dvs. lemmarna) på detta sätt blev kraftlösa, förstod de att magen fördelade den mottagna födan till alla lemmar. Därför försonades de med den. Så går senaten och folket, liksom en kropp, under på grund av tvedräkt, men vinner styrka genom endräkt.”

Med denna historia bevekta Menenius människornas sinnen. Plebejerna återvände till staden. Emellertid utsåg de folktribuner. Dessa försvarade därefter plebejernas frihet mot nobilitetens (dvs. patriciernas) övermod.